

«Ас-салам» газетни юбилейи

Буса да яшавда яхшы ишлер, суюмлю агъвалатлар болмай къалмай, олар бизде шатлыкъ гыслер тувдура ва ишге талпынывну почлендире. Русча чыгъаган «Ас-салам» газет апрель айда 500-нчю номерин печатдан чыгъарганы, редакция ва охувчулар учун къулакъга арыв чалынаган шолай хабарланы бириси, деп айтмагъа ярар. Бу гиччирек юбилей газетни къурдашларын бирерде жыймагъа багъыйлы себеп болду.

Ёлугъувда бары да сюегенлер ортакъчылыкъ этмеге болсун учун, шатлы жыйынны Магъачкъаладагъы редакциягъа ювукъдагъы Али гъажи Акъужалыны атындагъы орамдагъы жума межитде оьгермеге токъташдырылды. 19-нчу мартда

ахшам намаздан сонг болгъан бу жыйында хыйлы-хыйлы адам жыйылды. Олар озле ни ортакъчылыкъгы булан анадаш газетни сюегенин гёрсетди. Яшыртгын тююл, «Ас-салам» газетибиз кёплеге къурдаш да, къардаш да болуп биттени. Мунда охувчулар тергелген маълуматланы охуй, айлана якъда болуп турагъанны биле, озокъда, Ислам дин уйретеген ва гери урагъан якълар да ачыкъ этиле.

Шолай болгъан сонг, тамашамы дагъы эсгерилген гюн «Ас-саламны» къутламакъ учун республиканы ер-еринден минглер булан адамлар гелгени! Мажлисде алимлер, имамлар, редакцияны къуллукъчулары сёйледиди, ёравлар айтды, ваъза-насигъат сёзлер де чалынды. Жыйынны башында «Ас-салам» газетни баш редактору Азиз Мичигишев хыйлы йылланы боюнда газет оьтген ёлну суратлады, тарихин айтды, ишлегенлини атларын эсгерди. Тутгъан ёлун ва гележекде умут этеген ишлерин де ачыкъ этди.

Магъачкъала баш жума межитни имамы Идрис гъажи Асадулаев дин этеген даъватны терен маънасыны гъакъында тындырыкълы кюйде суратлады, ону къыйматлыгъыны гъакъында хабарлады. Газет буса шо ишни аслу мурады гъисаплайгъанны да айтды.

Жыйында белгили алим Магъди гъажи Абидов да газетге тиеген исси сёзлер айтды. «Гъакъ герти рутъ-къылыкъ байлыкъла-

ны яйыв, Аллагъ сёзюн адамлагъа етишдирив, динге чакъырыв гъар бусурман учун борч санала, – деди М.Абидов. – Бу борчну ким буса да юрютсе, шо парз жамият булан кютюлген деп санала. «Ас-салам» газетни кюрчюсюн салгъанлар да, гъалиги редакция да бусурманланы шо борчун кюте деп толу кюйде шексиз айтмагъа бола».

Гертиден де, газетни бетлеринде чыгъаган макъалалар, ваъзалар гъар бусурманны

уьуне алимлени сёзлерин етишдирмеге имканлыкъ бере. Энниден сонг да шолай болмагъа Аллагъ кёмек этсин! Амин.

ИСА ОМАРОВ

НАСИГЪАТ

Яхшы къылыкъ – динни кюрчюсю

Билигиз, яхшы къылыкълар динни кюрчюсю гъисапланы, ва Мугъаммат Пайхаммар ﷺ шоланы камиллешдирмек учун йиберилген. Шо гъакъда Расуллагъа ﷺ булай айтгъан: «Гер-тисин айтгъанда, мен яхшы къылыкъланы камиллешдирмек учун йиберилгенмен». Яхшы къылыкъланы кюрчюсю инсан озюню уьюндегилер, къуллукъчулары ва бары да бусурманлар булан йымышакъ хасиятлы, илиякълы ва барышлы болмакъдыр.

БЕТ 5

ТАРБИЯ

Яхшы къылыкъны гъакъында пикрив

Яхшы къылыкъларга байлаву болуп кёп къадарда къыйматлы пикрулар айтылган. Яхшы къылыкъларга ругъландырмакъ ва гъайсыз юреклени уятмакъ учун мунда шоланы бир нечелерин гелтирейик.

1. Расуллагъа ﷺ: «Муъминлерден динде лап лайыкълысы кимдир?» – деп сорагъанлар. Ол: «Лап яхшысы къылыкъгы яхшысыдыр», – деп жавап берген. «Талайсызлыкъ недир?» – деп сорагъанда, ол: «Яман къылыкъ», – деп жавап берген.

2. Расуллагъа ﷺ булай айтгъан: «Эгер сиз озюгюзню мал-матлагъыгъыздан Аллагъны къулларына садагъа берме болмайгъан гъалда болмасагъыз, ачыкъ юзлю ва яхшы къылыкълары адамлардан боларсыз».

3. Бир керен Пайхаммарга ﷺ: «Гъей Расуллагъа ﷺ, Къудратны Есине бутперелеге (язычниклеге) къуллукъ этегенлеге къаршы тилек булан бакъ!» – деп тилегенлер. Шо гъар ол: «Тюзюн айтгъанда, мен такъсырлав учун тююл, рагъму учун йиберилгенмен», – деп жавап берген.

6 БЕТ

ИЛМУ

Къуръанны да, аль-Къудси гъадисни де арасындагъы башгъалыкъ

Аяву къардашлар ва къызардашлар, биз билеген кюйде, Къуръан – шо Къудратны Еси Аллагъны сёзю. Бизин гъарибиз, озокъда чы, Къуръанны уйренме къаст эте, биревлер ону гёнгюнден уйрене, олагъа хафизлер деп айтыла. Олай да аль-Къудси деген гъадис де бар, о да Аллагъны сёзю. Кёплер Къуръанны да, аль-Къудси гъадисни де бир-бири булан къарышдыра, шолар бир зат деп ойлаша. Гелигиз, къарайыкъ, Къуръанны да, аль-Къудси гъадисни де арасында не башгъалыкъ бар экен.

1. Къуръан – шо текст, сёз Пайхаммарны! Оьзюнден этилген англатывларсыз, къошумларсыз, маънасы Аллагъдан гелеген китап, аль-Къудси гъадис буса – шо Аллагъны сёзю, тек Пайхаммарны ﷺ сёзлери булан берилген, яни озюню сёзлери булан.

2. Къуръанны текстин альшынывлар этмейли цитата гелтирмек, аль-Къудси гъадисни буса маънасы англатып айтма ярай.

4 БЕТ

Районда болгъан ёлугъув

2 БЕТ

Сакъал юлуме яраймы?

3 БЕТ

Азан – намазгъа чакъырыв

7 БЕТ

ИМАН-ИСЛАМ

8 БЕТ

ХАСАВЮРТ БОЙДАН

Районда болгъан ёлугъув

Март айны 28-нде Дагъыстан муфтени биринчи орунбасары Магъамматрасул гъажи Саадиев Хасавюрт районну башчысы Жанболат Салавов булан ёлукъду. Ёлугъувда Хасавюрт районну имамы Ражаб гъажи Ханмирзаев ва Дагъыстан муфтиятны къуллукъчусу Маккаали Алиев де ортакъчылыкъ этди.

Ёлугъувда район ва савлай республика учун агъамиятлы масъалалар гезалгъа салынып ойлашылды. Шоланы арасында, озокъда, лап аслу ян террорчулукъну ва экстремизмни алдын алывну гъакъында болду. Халкъны парахат яшавуна инг уллу зарал гелтиреген бу масъала унутулмагъан, озлюгюнден чечилер йимик де къалмагъан. Закон якъдан, ихтиярланы якълайгъан къурумлардан таба бу балагъны алдын алмакъ учун кеп иш этилегени яшыртгъын тюгюл. Амма шо яманлыкъны токътатмагъа янгыз гюч булан бажарлымайгъаны да англашыла. Бу масъаланы ёкъ этмек учун адамланы ярыкъландырыв ва оьсюп гелеген наслуну ругъкъылыкъ якъдан тарбиялав лап яхшы пайда гелтирегени белгиле. Шо ёлда этилеген иш токъталмай, гючлендирмеге гереги гъакъда эстерилген ёлугъувда тындырыкълы айтылды.

Жанболат Салавов районда оьтгериле-

ген шолай ишге, ругъанилени гъаракатына рази экенин билдирди. Ол айтгъан кюйде, хыйлы йылланы боюнда районда Исрапил гъажи Давутгъажиев бу масъаланы гезалдан тюшюрмей, иш эте. Ондан артда къалмай, жагъ кюйде районну имамы Ражаб гъажи

Ханмирзаев де ортакъчылыкъ эте. Хасавюрт райондагъы муфтиятны ярыкъландырыв бёлюгю, олай да «Инсан» деген рагъмулу фонд ягъада къалмай, оз къошумун эте, айттып болардай натижалар гёрсете.

Магъамматрасул гъажи Саадиев оз сёйлевюнде, районну ёлбашчылары, ругъанилер булан бирче иш герегени бу якъларда тувулунгъан масъалагъа бир йимик юреги авруйгъанны гёрсете, деди. Шолай биригив натижалар да тез берер, берекет-

ли де болур. «Имамланы ва ёлбашчылары Аллагъны алдындагъы жаваплыгъы бек зор. Шо саялы бизге бирче иш гёрмек бек гъажатлы ва башгъача болма кюй де ёкъ, неге тюгюл республикада яшайгъан гъар адамны яшаву (ол бусурман болсун яда болмасын башгъа тюгюл) учун биз не пайда этдик, мунда яшайгъан агълюлерде парахатлыкъ болдурмакъ учун не этдик, деп бизге ахыратда къатты кюйде соралажакъ. Гъар дагъыстанлы парахат яшап, авлетлерин оьсдюрюп болсун учун биз бирче кеп иш этмеге герекиз», – деди Магъамматрасул гъажи.

Шо ойну узата туруп, Маккаали Алиев гъалиги россиялы законлар гъар бусурман адамгъа дин борчларын кютмеге бир пуршавлукъ да этмей, деди. Уьстевюне динни юрютеген адамлагъа пачалыкъ кемеке де эте. Тахшагъарыбызда уллу межит ачылывунда уьлкебизни башчысы В.Путин оракъчылыкъ этгени кеп затны англата. «Бизге буса, бусурман уьмметни ойларын жанландырып, алгъа багъып юрювно артдырмагъа гереке, натижада яшавубуз да яхшы янгъа багъып алышынар, Аллагъ буюрса», – деди Маккаали.

Республиканы муфтияты да, районну ёлбашчылары да бу бойда ругъанилер этеген гъаракатына рази экенин билдирди ва гележекде шо бирче ишни дагъыдан дагъы артдырмагъа гъазир экенин белгиледи.

Шагъарда оьтгерилген мажлис

Шо гюн, 28 мартда, Хасавюртну «Водник» деген Маданият центрында муфтиятны бу шагъардагъы ярыкъландырыв бёлюкню къуллукъчулары къатынгишилер учун мажлис оьтгерди.

Ёлугъувда гъарибизге эске сакъламагъа герекли масъаланы гъакъында сёз юрюлду. Демек, Есибиз Аллагъгъа разилик билдирмекни, шюкюрлюк этмекни гъакъында лакъыр болду, насигъатлар этилди. Жыйылгъан тиштайпалагъа Яратгъаныбыз Аллагъ разилик билдирегенлени, шюкюрлюк этегенлени сюегенни гъакъында айтылды. Даим шолай этмеге болсакъ озъююзге яхшы болур, неге тюгюл шюкюрлюк, рази болув, берекет де артдыра, Есибиз йибереген ниъматланы да къоша.

БАБАЮРТ БОЙДАН

«Инсан» деген фондну кемеги

Март айны ахырынчы гюнлеринде «Инсан» деген рагъмулу фондну Бабаюрт райондгъы бёлюгю «Харлы агълюлеге кемеке»

деген ат булан гъаракат оьтгерди. Шо гъаракатны натижасында районда амалсыз яшайгъан 150 агълюге ашамлыкъ сурсатлар оьлешилди. Демек, шо агълюлени гъарисине 25 кило ун, 15 кило дюгю, бир литр урлукъ май, чай, 3 кило шекер берилди.

Булай гъаракат районда гъар кварталда бир керен оьтгериле ва аз буса да, амалсыз яшайгъанлагъа кемекедир.

Районда ругъанилени жыйыны оьтгерилди

Бабаюрт районда, башында районну имамы Магъамматрасул гъажи Магъамматов булан, ерли ругъанилени жыйыны оьтгерилди. Жыйынны аслу мурады – районда яшайгъан охувчуланы арасында Ислам динни биливюне багъышлангъан ярышлар оьтгер-

мек. Чыгъып сёйлегенлер бу иш пайдалы болу рва яшланы динге бакъдырар, терс юрюшлерден, яман ойлардан айыра деген ойгъа умут бар, деди. Олай да жыйылгъанлар озге ишлени гъакъында да ойлашды, оланы яшавгъа чыгъармагъа ёллар да таклиф этди.

КЪАРАБУДАГЪГЕНТ БОЙДАН

Имамланы жыйыны

Март айны 23-нде Къарабудагъгента районда, башында районну имамы Абдулла гъажи Гъажимоллаев де булан, ерли имамланы жыйыны оьтгерилди. Жыйылгъанлар районда динге чакъырыв иш не гъалда экени гъакъында сёз юрюлду. Ругъани-

лер гъисап этеген кюйде, шо иш гъали де гереке чакъы оьрде деп айтмагъа эрте ва амма гъаракат этилмей тюгюл. Олай да имамлар районда амалсыз яшайгъанланы гъалын арагъа салды, харлысызлагъа ва етим къалгъанлагъа кемеке этилмеге гереги де айтылды.

Район имамны ёлугъуву

Гетген айны ахырларында Къарабудагъгента районну имамы Абдулла гъажи Гъажимоллаев Къарабудагъгента райондагъы ФГАУ МФЦ-ни ёлбашчысы Магъамматгъагир Багъатыров булан ёлукъду. Ёлугъувну аслу мурады – ерли пачалыкъ къурумну къуллукъчуларына ваъза охувгъа сёйлешмек эди. Шогъар къурумну башчыларыны янындан бир пуршав да ёкъ, кемеке болса тюгюл. «Центрыбызны бары да къуллукъчулары жума намазгъа да юрюй, олай да бизин бинабызда къатынгишилер ва эргишилер учун айры намаз къылагъан ерлер де бар», – деди М.Багъатыров. ёлугъувну натижасында эсгерилген ваъза охув ювукъ гюнлерде оьтгерилерге сёйлешилди.

Ачису юртда къардашлыкъны гъакъында айтылды

25-нчи мартда Къарабудагъгента районну Ачису юртунда жума намазда «Ислам диндеги къардашлыкъ» деген темагъа гере ваъза-насигъат охулду. «Гъалиги заманда къардашлыкъ гъислени сакълап болмакъ бек гъажатлы, Есибизни динини айланасында биригип болмакъ да бек агъамиятлы», – деди ваъзаны юртген районну имамы А.Гъажимоллаев. Жыйылгъанлагъа Пайхаммар ﷺ айтгъан бу сёзлер де яхшы таъсир этди: «Эгер сиз Аллагъ учун биригизни суйсегиз, шо гъакъда айтыгъыз, билдиргиз».

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p> <p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ</p> <p>Главный редактор Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ</p>	<p>Канонический редактор Абдулла АДЖИМОЛЛАЕВ</p> <p>Дизайн, вёрстка Мухаммад МУСАЕВ Иса ОМАРОВ</p> <p>Менеджер Абдусабир АХМЕДОВ</p> <p>Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p>	<p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Индекс 51325 При перепечатке ссылка обязательна.</p> <p>Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.</p> <p>Заказ № _____ Сдано в печать 31 марта 2016 г. в 16:15 Тираж 2200 экз.</p>	<p>Адрес редакции: 367015, РД, г. Махачкала, проспект Акушинского, 5-я линия, 19. Телефон редакции: 8-928-530-59-70.</p> <p>Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.</p> <p>E-mail: assalamweb@gmail.com www.assalam.ru</p>
--	---	--	--

Имам Шафиини мазгъабына гёре сакъалын юлюме яраймы?

Бу таман чакъы тетекей масъала, неге туюл, бусурмаланы арасында Ислам динни вакиллерини сакъалдан артыкъ агъамиятлы дагъы аламаты ёкъ деп гысап этегенлери бар. Тек, не амал, жагыл бусурманланы кёбюсю гезиклерде «шейх гул» ва интернетдеги «ля мазхабиягъа» (мазгъабсызлыкъгъа) чакъырагъан сайтлар тарбиялай. Фанатизмден, авамлыкъдан ва адам адашмакълыкъдан кёбюсю масъалалагъа байлавлу болуп, олар алимлини эсгик этме ва хорлама гъазир.

Бу масъаланы биз илму асарлагъа кюрчюлени чечер-биз.

Ибн Гъажар «Тухфатда»; Из-зну ибн Абди Ссалам, Имам аль-Хатыб «Хашияталя аль-

язгъан деген калималаны эшитме боласан. Шолаймы экен? Ва о сёзлени ким тапшургъан?

1. Шо сёзлени имам Ибн Рифа тапшургъан. Шогъар гёре шайх аль-Гумари булай билдире: «Ибн Рифа «Хашият аль-Кафияда» язагъан кюйде, имам аш-Шафии оьзюню китабында булай айтгъан: «Гъарам (гери урула, яни гъарам деген сёзден гелеген «тахрим» деген сёзюню кьоллап...»). Тек амма

лик билдирив»). Яни, имам аш-Шафиини «ля яджузу» деген сёзлериние эки маънасы бар: «разисизлик билдирив» ва «изну берилмей», шогъар гёре кёбюсю гезиклерде бир маънада «къадагъа этиле» деп айтма ярамай.

Муна шо саялы аш-Шафии мазгъабны имамлары «къадагъа» деген сёзге бир маънаны тапшурмагъан.

Демек, имам аш-Шафиини сакъал юлювню къадагъа этивге байлавлу гёрсетивю ёкъ.

2. Сакъал юлювню къадагъа этивге байлавлу сёзлени айтгъан шафиилени бириси, аз-Заркаший тапшургъан кюйде, имам аль-Халимий (гъижрагъа гёре 400-нчю йыл оьлген болгъан) ондан алда яшагъан имам аль-Хатабий булай айтгъан: «... сакъал юлюмек сёгюле, тек огъар къадагъа этилмей, буса да сакъал кьойма тюше».

Имам ар-Рамлий булай айтгъан: «... аль-Халимикни (булай айтылгъан) сёзлеринде (маънасы): «... сакъалны ва эргиге къашларын юлюмекни гертилиги токъташдырмагъан» («Фатава ар-Рамлий»).

3. Аль-Азрулге (ол 783 йыл гечинген), аш-Шашайге ва ш. б. тиеген ягъына гелгенде айтса, шо бир-бир шафиитлени пикрулары, шолар аслу шафиит фетвада гысапгъа алынмай, неге туюл, шафиит мазгъабдагъы аслу пикру аль-Ислиямны эки шайыхыны – ан Нававийни ва ар-Рафиини пикруларыны гелишивю, олай да артдагъы шафиитлени арасында Ибн Гъажар аль-

Хайтамий де, ар Рамлий де бар. Олар сакъал юлюмек гери урулмайтгъанны гъакъында айтгъан.

Агъамиятлы эсгерив, натижа:

Имам аш-Шафиини мазгъабына гёре сакъал юлюв шу себеплеге гёре гери урулмай:

А) Имам аш-Шафииден сакъал юлюв гери урулагъангъа байлавлу бир даражада къадагъа этивню гёрсетив. Сакъал юлювню гери урагъан токъташдырив ёкъ, ва ол «гъарам» деген сёзюню кьолламагъан.

Б) Шафиит мазгъабда ан Нававий ва ар-Рафии имамлар барышгъан пикру аслу гысаплана, артдагъы шафиитлени арасында Ибн Гъажар аль-Хатабий де, ар-Рамлий де бар. Олар сакъал юлювге гери салынмагъан деп айтгъан.

Эсгерив: бу макъалада сёз ян-гъыз сакъал юлювню масъаласына байлавлу имам аш-Шафиини мазгъабына гёре къабул этилген кьарарны гъакъында бара, суннет гысапда сакъал кьоюп юрюмекни лайыкълыгъы – о башгъа масъала.

Сакъал кьоймакъ – бек агъамиятлы суннет, тек гъукмусу «Ваджиб» яда «фарз» (борч) ёкъ, ва сакъалны юлювге къадагъа салынмай ва шону учун гюнагъ да болмай, «разисизлик билдирив» буса (карахат ат-танзихия), яни, юлюмесе яхшы деген зат бар. Буса да Аллагъ яхшы биле.

ШАМИЛ ГЪАЖИ ЗУРПУКЪАНОВ

МАГЪАЧКЪАЛА ШАГЪАР

Юлюв

Сакъалын юлюв – шо туюклени тайдырив, яда гесеген алатны (деллекни, сакъал юлюйген затны) кёмеклиги булан бары да туюклер тайдырылмай, ян-гъыз ону бир пайы тайдырыла.

Демек, сакъалны юлюме яраймы?

Башлап шо масъалалагъа гёре имам Шафиини пикрусу нечик экенге кьарайыкъ. Гележек макъалада сакъалны юлюме ярамай (иджма) деген пикру булан бары да алимлери разими экен деген масъаланы арагъа салып кьарарбыз.

Шафии мазгъабны тюз ва аслу пикрусу – сакъалны юлюмек гери урулмай, яхшы да гёрюлмей (карахат ат-танзихия), демек, сакъалын юлюйген адамгъа гюнагъ болмай.

Шолай пикруну Шафии мазгъабны ан-Нававий «Шарх Муслимде» ва «Тахкикде» (шо ону ахырынчы ва лап тюз китабы); ар-Рафии «Хашияда тухфада»; аль-Къазали «Ихъада»; ар-Рамлий «Аль-Фатавада»;

Буджайримиде»; Закария аль-Ансарий «Ансаль Маталибде»; аль-Хатыб аш-Ширбинини «Хашияталя тухратда»; Абу Бакр ад-Дигъати ва шолай башгъалары айтгъан.

Имам аш-Шафиини сёзю

Бир тайпалардан: «Оьзю аш-Шафии «Аль-Умму» деген китабында «... сакъалны юлюмекге къадагъа этиле», – деп

шо ёрукъда англав уллу ян-гъылыш гысаплана. Неге туюл, «гъарам» деген сёзю имам аш-Шафии айтмагъан «ля яджузу» деп айтгъан. Шо сёзлени башгъа-башгъа маъналары бар.

«Журах аль-Амр» деген китапда сакъал юлювню гъакъындагъы сёзлери гелтириле (маънасы): «Ва шо (юлюв) сакъалагъа байлавлу – «ля яджузу» (изну берилмей яда разисиз-

ТАРИХ

Абдуллагъ ибн Хузайфаны Персияны пачасы булангъы ёлугъуву

Гъижрагъа гёре 6-нчы йылда Абдуллагъ ибн Хузайфа ас-Сахмиге Пайхаммарны кьагъызын Персия пача Хосровгъа етишдирмек тапшурулгъан болгъан. Абдуллагъ оьзюне Пайхаммарны кьагъызларын шо замангъы гъаким башлагъа ва пачалагъа етишдирме насип болгъан асгъабаланы бириси болгъан.

Агълюсю ва кьурдашлары булан савболлашып, Абдуллагъ ёлгъа тюше. Персиягъа гелгенде ол Хосров булан ёлукъма изну бермекни тилеген. Къабул этивню вакътисинде Персияны пачасына ювукъ адамлар да ортакъчылыкъ этген. Абдуллагъ кьагъызын тапшурма онгарылгъанда, Хосров пача сарайындагъылары бирисине кьагъызын алмакны ишарасын эте. Тек Абдуллагъ оьзюню кьолуна тапшурмакны буюргъанын айта. Шондан сонг пачаны устьюне бара ва кьагъызын тапшу-

ра. Хосров Хира шагъарлы арап писирге кьагъызын охума буюра.

Кьагъызда булай язылгъан болгъан: «Бу дюньяда яшайгъанланы барысына да ва ян-гъыз о дюньягъа инангъанлагъа рагъмулу Аллагъны аты булан Расулуллагъ Мугъамматдан Хосровгъа, Персия пачасына. Гъакъ герти ёл булан юрюйгенлеге паракатлыкъ болсун...»

Шо сёзлени эшитип, Хосров къазаплана. Къазапланыв Пайхаммар оьзюню кьагъызын, перслерде юрюлеген кюйде, пачаны атын эсгерив булан башланмайгъангъа байлавлу болгъан. Хосров, кьагъызын алып йырттып, гесек-гесек эте. Абдуллагъны буса ону талабына гёре, залдан чыгъаралар.

Тапшурувну кютюп, Абдуллагъ туюесине де минип, Мадинагъа алгъасай.

Пайхаммарны устьюне гелип, асгъаба Хосровну кьаласында болгъан ишни ва ол кьагъызын нечик йыртгъанны гъакъында айта. Шогъар Пайхаммар: «Аллагъ ону кьурумун йыртгъан», – деп айтгъан.

Хосров буса оьзюню Йемендеги наместниги Базангъа ол Пайхаммарны устьюне эки кочапны йибермек деп яза.

Базан оьзюню эки эмежине Пайхаммарны артындан бармакны буюра. Олар тезлик булан Мадинагъа багъып ёл чыгъа. Онда гелип, олар Пайхаммарны таба ва огъар Базанны кьагъызын тапшура. Шону булан бирге булай айта:

– Хосров бизин ёлбашчыбыз Базангъа сени артынгдан йиберсин деп язгъан. Муна биз де сен бизин булан Хосровну устьюне гелсин деп гелгенбиз. Эгер сен рази болсанг, ону алдында сени учун сёз айтарбыз. Эгер рази болмасанг, сагъа Хосровну гючюню ва кьудратыны ва ол сени ва сени халкынгны харап этме болагъанны гъакъында айтмакны гъажатлыкъы ёкъ.

Шогъар Пайхаммар булай жавап берген:

– Барыгъыз, кьонгъан еригизде гече кьалыгъыз, эрген буса мени яныма гиригиз.

Экинчи гюн эрген Пайхаммар олагъа Хосровну ону уланы Шурайх оьлтюргенни гъакъында билдире. Хабар беривчилер Базанны ягъына кьайтып, шо ян-гъылыкъны гъакъында айта ва ол булай токъташа: Эгер шу хабар тюз болса, демек, Мугъаммат Пайхаммар гысаплана, ва ол Ислам динни къабул этежек.

Аз да гетмей Базан Шурайхдан кьагъыз ала, шонда ол оьзюню атасын оьлтюргенни гъакъында билдире. Кьагъызын охутгъан сонг Базан кьагъыз булан бирче оьзюню бары да шекликлерин де ташлап, бары да халкъ эшитеген кюйде, оьзю Ислам динни къабул этген билдире. Ону булан Йемендеги бары да перслер де Ислам динни къабул этген.

СУЛЕЙМАН АЛИКЪАЗИЕВ
(Абдурагъман Рифат аль-Башны «Пайхаммарны асгъабаларыны гъакъындагъы хабарлар» деген китабындан)

Аллагъны уюу

Межит – шо Къудратны Еси Аллагъны уюу. Янгыз шонда адам Есибизни алдында озюн айрыча гючсюзлюгюн, гьалсызлыгын гьис эте. Тек, не амал, нечакы суюмесек де, межитде бола туруп, адамлар дюньялык ишлени гьакында хабарлайган, озлер де Ислам дин учун да, озлер учун де бир умпагыт да ёкъ сёзлени айтаган гезиклер бола. Шогъар гёре бугюн Къудратны Еси Аллагъны уюнде болганда, озюн нечик тутма герекни этиканы гьакында лакъыр этме сюер эдим.

1. Межитте гирегенде шу дуаны этигиз:

«Бисмиллагъи вас-салиату вас-салими аля Расулулагъ. Аллагъуммаафтиалиаб ва бирахматик».

2. Межитте гиргендокъ шулай негет этигиз: «Мен межитте турган чакы заманы ичинде иьтикаф гьалда болажакман». Шолай этип, иншаалагъ, иьтикафдан (межитте болган замандан) ругъ якъдан пайда болажакъга умут этме ярай.

3. Межитни ичине гире туруп, ал сьдрада олтурса яхшы. Эгер ал сьдралар толган буса, бош ер табып олтургуз. Адамлардан абатланып чыкыма ярамай.

4. Межитте олтуруп битгенлер ва зикир этив яда Къуръан охув булан машгул болаганлар булан саламлашма туюшмей. Буса да, шо адамланы арасындан кимесе бирев машгул туююл буса ва сизге гёз кьаратса, ону булан саламлашган учун зарал болмас.

5. Эгер сиз межитте сюнет яда нафиль-намаз этме сую бусагъыз, сизин алдыгъыздан болган чакы аз адам оьтме болаган ерни танлагъыз. Биревлер, ал сьдраларда таман чакы ер бола туруп, арт сьдраларда намаз кьылма башлай. Шону учун, башгалагъа бош ер излемек муратда, оланы арасындан оьтме кьыйын бола. Шо ёрукъда намаз кьылыв озлюгюнден гюнагъ бола, ва эгер де кимесе бирев намаз кьылаган адамны алдындан оьтсе, шо заман намаз кьылаганны алдындан оьтвюню гюнагъы шолай намаз кьылагангъа да тие.

6. Межитте гирген сонг, эгер сизин намаз башлангъынча бираз бош заманыгъыз бар буса, олтургунча алдын тагийят аль-масжид негет булан эки ракаатлы намаз этигиз. Шо бек макъталаган иш, эгер сизин намаз башлангъынча заманыгъыз кьалмай буса, сиз тагийят аль-масжид негетигизни сюнет-намазны негетине кьошма боласыз. Эгер де сизин гьатта сюнет-намаз кьылма да заманыгъыз кьалмай буса, жамият да жыйылган буса (намазгъа гьазирлик), шо негет фарз-намазны негетине кьошулма бола.

7. Межитни ичинде тураган заманыгъызны вакътисинде зикир этивю узатгыыз. Айрокъда шулай сёзлени айтмакъ пайдалы: **«Субгъаналлагъиваль-гъамдулияхи ва ля иляхиллялаху ва Аллагъу Акбар».**

8. Межитни ичинде тураган вакътигизде намаздан яда зикирден айырма болаган бош хабарлагъа кьошма болардан сакъланыгъыз.

9. Жамият намазгъа гиришме гьазир болганда, инг башлап ал сьдраланы толтургуз. Эгер ал сьдраларда бош ерлер бар буса, арт сьдраларда токътама изну берилмей.

10. Межитде нас этме яда ийис яйма, яда башгалагъа зарал гелтирме болаган затлардан сакъланыгъыз.

11. Кимесе бирев бир затны тюз этмейгенни гёргенде сабур-саламат кюйде ва илиякылы гьалда огъар шону этмесни тилегиз. Ачыкъ этип ону хорлама, оьпкелев этме, эришме туюшмей.

Азан – намазгъа чакъырыв

Аявлу кьызардашлар ва кьардашлар, сизин арагъызда бир керен сама азан охулган будунну тавушун эшитмегенигиз ёкъдур. Азан – шо намазгъа чакъырыв, намазны заманы этишгенни гьакында билдирив.

Бизин динибизде азанны айрыча агъамияты бар, ва ону кьыйматы уллу. Азан охув – шо бу бойда бусурманлар яшайгъанны белгиси. Къудратны Еси азан охуйгъанланы макътай: **«Ону сёзю, Аллагъгъа чакъырагъанланы сёзонден гьакълыкъда иш гёрегелерден гёзел!»** (сура «Фуссилят», аят 33).

Расулулагъ булай айтган: **«Намазгъа чакъырагъан будунлар Къыямат гюн лап оьр даражалы болажакъ».**

Мугъаммат Пайхаммар

бизге ишни оьрлюгюню гьакында айтган, ва, озокъда чы, бусурман адамгъа шогъар талпынмакны таклиф эте. Расулулагъ булай айтган: **«Эгер адамлар намазгъа чакъырыв ва намазны заманында биринчи сьдрада болув учун нечик шабагыт болажакъны биле эди буса, шону учун чёп тартмакъдан кьайры дагы чара да ёкъ буса, олар шону учун гён тартар эди»** (имам Муслим, №437).

Адамлагъа азанны зорлугъуна ва лайыктылыгына туюшюме тарыкъ. Пайхаммар булай айтган: **«Кимесе бирев азан охуйгъанны ким эшите буса да, суюсе адам болсун яда жин, гьатта таш яда сазбал-**

чыкъ эшитсин, олар Къыямат гюн эшитгенине шагъатлыкъ этер».

Шогъар гёре бусурман адамгъа озюню уюнде, гьатта уюнде бирев де ёкъ буса да, азан охуса яхшы. Эгер гьата сиз чёллокеде бусагъыз да, азан учун шабагыт алмакъ, азан охуса яхшы.

Будунну гючлю тавушу болса яхшы; азан охуйганда тавушун гётеринки этмек, бийик ерге минмек сюнетдир, неге туююл, алда микрофонлар болмагъан; азан охуйганда иман бармакълары булан кьулакъ тешиклерин япмакъ ва ону белгиле болаган йимик, генглешеген кьайдасында: **«Аллагъу Акбар, Аллагъу Акбар...»** – деп башлап, охума герек. **«Гъайя аля с-салият», «гъайя аляль-фалиягъ»** деген сёзлени охуйганда онг ва сол якълагъа бурулма туюше.

Олай да будунгъа «тарджи» этме туюше, яни, ичинде такбирлени охугъандан сонг эки керен **«Ашгъаду алля иллагъа иллагъа»**-ны охума ва эки керен **«Ашгъаду анна Мугъаммада расулулагъ»**-ны охума, сонг шоланы кьычырыкъ

тавуш булан охумакъ – савлай дёрт керен.

Эртенги намазгъа чакъырывда «тасвиб»-ни этсе яхшы, яни: **«Ассалиату хайру мина навм»** («Намаз юхудан яхшы») деп айтмакъ. Шо азан охуйганда кютюлеген агъамиятлы сюнет. Будун олай да икъаматны охуса яхшы, азанда ол тавушун созган, икъаматны охуйганда буса, ону бираз чалт охугъан.

Тиштапайпалагъа тиеген ягъын айтсакъ, олагъа, эргишилелер ёкъ ерде, тиштапаланы арасында икъамат охумакъ буюрула, тиштапалагъа азан охув тиеген ягъын айтсакъ, бир гьалларда да шо олар учун сюнет туююл.

Айша ханым шагъатлыкъ эт-

ген кюйде, азанны эшитгенде Пайхаммар низамында алышынып кьала болган: «Расулулагъ бизин булан лакъыр этсе, тогъуша эди, намазны заманы этишгенде буса, ол бизин билмейгенде йимик болуп кьала эди, биз де шолай бола эдик».

Будунну тавушун эшитгенде, бизге намазгъа гьазирленме туюше ва бары да ишибизни, суюсе лакъыр болсун, суюсе иш ва гьатта Къуръан охув болсун, – бары да затны кьойма герек, неге туююл, шо будундан таба Аллагъны чакъырыву гьисаплана.

Сонг будун айтган сёзлени такрарласа яхшы. Пайхаммар бизге булай хабарлагъан: «Гьадисни башгъа жураасында булай айттыла: «...ол мени ягъымдан якълав табажакъ». Будунну арты булан **«Ашгъаду анна мугъаммаду расулулагъ»** деп такрарлап (маънасы): «Мен де Мугъаммат – Аллагъны Расулу экенге шагъатлыкъ этемен, мен Есим гьисапда Аллагъгъа, диним гьисапда Исламгъа, Пайхаммарым гьисапда Мугъамматгъа разимен» деп айтмакъ.

Пайхаммар бизге айтган кюйде, азанны да, икъаматны да арасындагы ялбарыв гери урулмай – шо муъмин адам Къудратны Еси Аллагъгъа бакъмакъ учун пайдаландыраган агъамиятлы заман (Ол Сыйлы ва Уллу).

Пайхаммар булай айтган: **«Азанны эшитгенде, шайтан кьача, неге туююл, азан ону дагыгъа, яллата ва арек тебере».**

Азан – шо бизге Аллагъдан гелген рагъму. Адам намазгъа чакъырывну эшитгенде, ол озюн рагъатлыкъны гьис эте ва хыйлы яманлыкълар кьопмай. Азанны эшитгенде Пайхаммар озюн нечик гьис этгенни эге алыгъыз, ол Аллагъ нечик бакъгъанны билейик, бизин намазгъа гиришивюбуз Расулулагъныки йимик болганны суюейик. Шолайлыкъда биз Пайхаммарны ёлуна туюшовде камиллешербиз ва Аллагъны: **«Айт (гъей Мугъаммат): «Эгер сиз Аллагъны сую бусагъыз, мени артым булан юрюгюз, шо заман Аллагъ да сизин сюер»** (сура «Агълю Имран», аят 31) деген сёзлени маънасына амин болайыкъ.

Къуръанны да, аль-Къудси гьадисни де арасындагы башгъалыкъ

1 « 3. Къуръан муъжизат, гъайран зат гьисаплана, озюню дилбарлыкъы ва маънасы булан Пайхаммаргъа кьаршыланы гючсюз эте гелген, аль-Къудси гьадислерде буса, шолай муъжизат ёкъ.

4. Суралар, аятлар ва гьатта Къуръанны гьар гьарпы «мутавафирни» шынжыры булан бериле (бир-бирине тапшургъан-

ланы кёп санаву булан бериле, шо оланы ягъанда биригивюню ёлун кьыркъа), гьадислерде буса шолай шынжырлы байлавлу кьаравуланмай, ва олар кёбюсю гезиклерде тапшуручуланы «ахад» шынжырындан таба берилген.

5. Къуръанны аятларын охув, аль-Къудсини гьадислеринден эсе, озлюгюнден

сужда кьылывну кьайдасы болуп токътай, аль-Къудсини гьадислерин охув сужда кьылыв гьисапланмай, тюзю, ортакъ шабагыт чы бар.

6. Къуръанны аятлары Пайхаммаргъа тюлюнде туюшююлген (яни, шо туюш болмагъан), озлер де Жабрайыл малайикден таба берилген, аль-Къудсини гьадислери буса

яшыртгъын ачыкъ этив булан яда Пайхаммарны юрегине (аль-Илгъам) салыв булан туюшююлген.

7. Къуръангъа тиймек учун жувунув яда киринив булан намазы болма герек, авуздан охулагъанда буса (Къуръангъа тиймейли), янгыз киринип намаз жувунув булан дазуланма ярай, аль-Къудси гьадисни

охумакъ учун буса намаз жувунмакъ шарт гьисапланмай.

Биз мунда Къуръанны аятларыны да, аль-Къудси гьадисни де арасындагы башгъалыкъланы аслу пунктларына кьысгьартып англатыв бердик.

БУ БУТНИ ГЬАЗИРЛЕГЕН

АНСАР ГЬАЖИ РАМАЗАНОВ

ЯХШЫ КЪЫЛЫКЪ – ДИННИ КЮРЧЮСЮ

1 « Расулуллагъ ﷺ булай айтгъан: «**Женнетде турагъанлар – шолар йымышакъ хасиятлы, барышылы ва башгъалагъа бакъгъан якъда ювукъ аралыгъы булангъы адамлар, жагъаннемде турагъанлар буса къагърулу ва рагъмусуз адамлар**». Шо заман асгъабалар: «Гъей Расулуллагъ ﷺ, къагърулу адамланы нечик токъташдырма бола?» – деп сорагъан. Шогъар Пайхаммар ﷺ: «Шолар уйдегилерине, къурдашларына ва къардашларына къагърулу болгъан адамлар», – деп жавап берген.

Бизин уллу Есибиз булай айтгъан (маънасы): «**Адамлагъа илиякълы сэйлегиз**». Олай да Къудратны Еси булай айтгъан (маънасы): «**Гъей Пайхаммар, Мени къулларыма айт, олар озьлени сёзюн лап яхшы кюйде юрютсюн**» (сура «Аль-Исраъ», аят 53). Лап яхшы затлар буса бары да адилли ва илиякълы затланы къуршай». Башгъалагъа бакъгъан якъда сени юрегингни де шат этме болагъан даражаланы: илиякълы лакъырны, яхшы сёзлени ва яман ишлерден къачма къаст эт ва башгъалагъа бакъгъан якъда да шолай этме. Неге тююл, Аллагъаны башгъа къулларына бакъгъан якъда сен не буса да бир ишни этсенг, Къудратны Еси де сагъа да шо оылчевде къайтарышын этежекни эде сакълама герексен, Аллагъ бек Пючлю ва Къудратлы. Билигиз, шо ёрукълу къайтарыш – шо дюр лап къыйышывлусу. Яни, ким Аллагъны къуллары учун адамлар ял алагъан женнет, рагъму – шабагъат ва салкъын икъ болса, Къудратны Еси Аллагъдан тийишли къайтарышын алажакъ. Неге тююл, ким къулгъа агъалыкъ этеген (сайид) адамгъа гъюрмет гъисапда къулгъа абур этген буса, шо гъакъкъатда агъалыкъ этеген адамны озьге гётерген бола. Шогъар гёре Къудратны Еси Аллагъ тапшурган гъадисде айтывлагъан кюйде, Къыямат гюн Есибиз Озьюнню къулуна булай айтар: «Мен ачлыкъны гъис этгенде, Магъа аш бермединг. Мен сагъа сувсаплыгъымны басылтма сув тилегенде, сен Магъа ичме

сув бермединг. Мен авруй эдим, сен буса Мени гёрме гелмединг». Къул булай жавап берир: «Сен, бары да дюньяланы Еси бола туруп, Сен ачлыкъны нечик гъис этме боласан?! Сен, бары да дюньяланы Еси бола туруп, аврума нечик боласан?! Сен, бары да дюньяланы Еси бола ва оланы барысын да сакълай туруп, сувсаплыгъынгни басылтмакъны тилеп нечик боласан?!» Шо заман лап таза ва

Сыйлы Яратгъаныбыз булай англатыв берер: «Тюзю, Мен кимесе бир къулум авругъан, эгер сен ону гёрме баргъан эдинг буса, ону ягъында Мени табар эдинг. Мени кимесе бир къулум ачлыкъны гъис этегенде, сен огъар аш берген эдинг буса, сен Мен огъар берген затны табар эдинг. Мени кимесе бир къулум сагъа озьюнню сувсаплыгъын басылтмакъны тилегенде, эгер сен огъар сув берген эдинг буса, шону да Менден табар эдинг». Яни Къудратны Еси Аллагъ Озьюнню сёзлерин Озью англатгъан. Демек: «Мен ачлыкъны гъис эте эдим. Мен авруй эдим. Мени сувсаплыгъымны басылтмакъны шулай калималар: «Мени кимесе къулум ачлыкъны гъис этген, Мени кимесе къулум авругъан, Мени кимесе къулум сагъа озьюнню сувсаплыгъын басылтмакъны тилеген».

Яхшы къылыкъ шогъар ес болгъан адамгъа эки дюньяларда пайда гелтире, шо гъакъда Абу Талибни етишдирген гъадисде айтывла. Бир гезик Аббас булай сорагъан: «Гъей Расулуллагъ ﷺ, Абу Талиб сени сакълагъан ва кёмек этген, шолар огъар бириси дюньяда пайда гелтирежекми?» Пайхаммар булай жавап берген: «Этежек, ва эгер мен болмагъан эдим буса, ол жагъаннемни лап тебен даржасында болар эди». Олай

да, берилеген хабарлагъа гёре, тюшюнде Абу Лягъабны озьюнню башбармагъыдан сув иче туруп гёргенлер, шо да гъар итнигече бола болгъан. Шо да Абу Лягъаб, Расулуллагъны ﷺ тувмакълыгъыны гъакъында къаравашындан шатлы хабарны эшитип, ону азат этген гюн болгъан.

Муъмин адамлардан бирев булай айтгъан: «Расулуллагъны ﷺ къавумун-

дан ким ону гёрме болмагъан, ва шогъар гъакъ юрекден гъасирет буса, Къуръангъа къарасын: Неге тююл, Къуръан бакъдырылгъан къаравну да барысында бир башгъалыкъ да ёкъ. Къуръан озьюнню аты Абдулланы уланы, ону де ата-сы Абдулмуталибни уланы Мугъаммат деген адамны аты адамны ачылгъан келпети йимик». Башгъа муъмин адам булай эсгерген: «Ким Расулуллагъы ﷺ къарап тергеп турма сюе буса, ону сюнетине гёре юрюсюн, айрокъда о унутулгъан ерлерде. Неге тююл, Пайхаммарны ﷺ сюнетлерин жанландырыв Пайхаммарны ﷺ озьюн жанландыргъан йимик бола ва ким Расулуллагъны ﷺ сюнетлерин жанландыргъан буса, шо савлай инсаниятны жанландыргъан йимик бола, неге тююл, Пайхаммар ﷺ камилешген бары да затланы озьюне алгъан».

Олай да муъмин адамлардан бирев булай айтгъан: «Мугъамматны ﷺ бююн инсаниятгъа Пайхаммар этип йибергенде, терс къылыкълагъа тиеген якъда адамлагъа белгисиз гъеч зат къалмагъан, неге тююл, Пайхаммар ﷺ бизге оланы арагъа чыгъывуну ёлларыны гъакъында мукъбятлы кюйде англатгъан». Шо адам яман затны этмеге бир гиччи сама да багъана къалмагъан демек бола, неге тююл, Пайхаммар ﷺ адамлагъа яхшы ва яман къылыкълар не экенни англатгъан.

Дин алимлери эсгерген кюйде, Къудратны Еси Аллагъ Пайхаммаргъа ﷺ дюнья яхшылыкъланы барысына да ачгъычлар таклиф этген. Тек Расулуллагъ ﷺ шоланы къабул этмеген. Шо заман Яратгъаныбыз Пайхаммарны ﷺ кёклеге гётерген ва огъар бары да малайиклени ва женнетни гёрсетген. Тек Расулуллагъ ﷺ шоланы барысына да тергев бермеген. Ва Къудратны Еси булай айтгъан (маънасы): «**Пайхаммарны къараву изну берилеген затлардан айырылмады ва шону дазуларындан арек чыкъмады**» (сура «ан-Наджи», аят 17). Ол солгъа ва онгъа къарамагъан, ва шо саялы Къудратны Еси булай айтгъан (маънасы): «**Гъакъ гертиси, сен уллу къылыкъны есисен**». Шо не къайгылар, не яхшылыкълар, Расулуллагъны ﷺ гъакъ герти ёлдан тайышма борчлу этме болмажакъны англата. Чыдамлыгъы саялы Пайхаммар ﷺ нечесе къыйынылыкъланы ва азапланы бащдан гечиргени белгиле. Ону яхшылыкъларга айтывлагъан башы яралангъан, тиши сынгъан, тек шогъар да къарамайлы, ол булай айтгъан. «**Гъей, мени Есим, мени халкъымны геч, неге тююл, о гъакъкъатда озью не этегенни билмей!**» Къыямат гюн, гъар пайхаммар озью учун талчыгъагъанда, Мугъаммат Пайхаммар ﷺ: «Мени уьметни, мени уьметим», – деп къычыражакъ.

ДАГЪЫСТАННЫ МУФТИСИ ШАЙХ
АГЪМАТ ГЪАЖИ АБДУЛАЕВНИ
«БЛАГОНРАВИЕ ПРАВЕДНИКОВ»
ДЕГЕН КИТАБЫНДАН

Гёнгюллю кюйде къурбан болувланы къыйыматлагъыны гъакъындагъы хабарлар

Бир керен Мансур бин Аммар, озьюне Аллагъ рази болгъур, межитде жыйылгъанлагъа насигъатлар бере болгъан. Бир вакътиде межитдегилени бириси туруп, жыйылгъанлардан дёрт гюмюш акъча тилеген. Тилевге жавап гъисапда Мансур булай сёз берген:

– Бу адамгъа ким дёрт дирхем берсе, мен огъар дёрт дуа охурман.

Мунда кимесе бир ягъудини къулу тура ва гъажатлы шо гишиге дёрт дирхем бере ва булай айта:

– Аллагъгъа мени къулчулукъдан азат этсин деп тиле; мен ярлы адамман, Аллагъдан магъа байлыкъ тиле; мени гюнагъларым бар, Аллагъгъа мени гюнагъларымдан гечсин деп тиле; ва мени хожайыным Ислам динни къабул этсин деп тиле.

Ва Мансур Есибизге ялбарыв булан багъа.

Къул уьюне къайтгъанда, хожайын:

– Сен неге геч къалдынг? – деп сораы.

– Мен Мансур бин Аммар озьтереген жыйында эдим, ол мени учун дёрт керен дуа этди, нечик чи, мен гёнгюллю кюйде дёрт дирхемни къурбан этдим. Биринчиси мени къулчулукъдан азат этивге, багъышланды...

Мунда ону хожайыны булай дей:

– Сен Къудратны Еси Аллагъ учун азатсан.

– Экинчиси – Аллагъ мени чыгъышларымны башын япсып учун эди, – деп давам эте къул.

– Мен сагъа дёрт минг дирхем берермен, – деп сёз бере хожайын.

– Уьчюнчю гезик ол сен Ислам динни къабул этсин деп тиледи.

– Ла илагъа ил Аллагъ, Мугъаммат Расулуллагъ – дей хожайын.

– Олай да Мансур мени де, сени де гюнагъларыбызны гечсин деп тиледи, – деп къоша къул.

– Шогъар мени гючюм ёкъ, – дей хожайын.

Тюшюнде огъар: «Сен гючюнг чатагъан ишни этдинг, Мен буса, Мени гючюм чатагъан ишни этемен, Мен сени, къулунгну ва шо жыйында болгъанланы барысын да гечемен», – деп айтывла.

Азрейил малайик Давут пайхаммаргъа ону асгъабасы, бир жагъил адам, уьч гюнден оьлежек деп билдирген. Давут шону юрегине авур ала. Буса да шо болжал битеген вакътиде Есибиз Азрейил малайикке: «Озьюнню оьлер ёлу тамамлангъынча бир гюн алдын, ол ярлы адамгъа ёлугъуп, шогъар 20 дирхем бердир», – деп билдирген. Ярлы адам: «Сени яшавунгда Аллагъ яхшылыкъ берсин!» – деп айтгъан. Мен де, ону тилегине жавапланып, жагъилге

гъар дирхем учун бир гюн озьюр савгъат этдим», – деп айтгъан.

Бизин пайхаммар Мугъаммат булай айтгъан: «**Озьюне берилген садагъа учун ону юреги шатланагъанда, тилейген адамны дуасындан пайдаланыгъыз**».

Усман бин Аффан Расулуллагъны ﷺ къызы Фатима булан уьйленме сюеген Али бин Абу Талибни гюбеси дёрт юз гюмюш акъчагъа сатылагъанни гёрген. Али шону сатма борчлу бола, неге тююл, ону уьйленмек учун харжы болмагъан. Пайхаммар ﷺ огъар бир заман озью савгъат этген гюбесин сатмакъны маслагъат этген.

Гюбе сатагъанны себебин билгенде, Усман булай айтгъан:

– Шо Ислам динни арсланы Алини гюбеси, шону бир заман да сатма ярамай, – деп ону къулдукъчусуна дёрт юз дирхем берген, ва шо гъакъда хожайынына айтмажакъгъа ант этдирген.

Экинчи гюн Усман уьюнде дёрт юз акъча кисе таба, шоланы гъарисинде дёрт юз дирхем болгъан. Жабрайыл малайик болгъан ишни гъакъында Пайхаммаргъа ﷺ айтгъан, ол буса: «Къутлайман сени, гъей Усман», – деген.

ЯХШЫ КЪЫЛЫКЪНЫ ГЪАКЪЫНДА ПИКРУВ

1 « 4. Фудайль булай айтган: «Эгер инсан, кеп кьадарда яхшы ишлер этип, тек шону булан бирге уй тавукъга яман янаша буса, ол муьминлерден тьогюл».

5. Булай айтылган: «Яхшы кылыкъ – шо Кьудратны Еси Аллагъга озьюню сужда кылывун кеп аз гьисаплап, шону булан бирге Аллагъ берген яхшылыкъланы кеп этип гьрсетмек».

6. Шагъ аль-Кармани булай айтган: «Башгъалагъа бакъган якъда яхшы кылыкълы болмакъланы белгиси олагъа зарал этивню гери урмакъ ва кыйынлыкъларын артгъа салывдур».

7. Муьмин аль-Басри Кьудратны Еси Аллагъны сьзлерин булай англатган: «Эгер инсан кыркъ гюнню узагъында бир кылыкълы даражасын сакъласа, Аллагъ шону Озьюню кьулу учун хасиятны даимлик аламаты этер».

8. Гьасан аль-Басри Кьудратны Еси Аллагъны сьзлерин булай англатган: «... ва озьюнню опурагъынгни тазала» (сура Аль-Муддасир», аят 4): «Гьей Пайхаммар ﷺ озьюнню кылыгъынгни камилледир».

9. Абу Хафсгъа яхшы кылыкъланы гъакъында сорагъанда, ол булай жавап берген: «Шо Кьудратны Еси Пайхаммар ﷺ учун Озьюню сьзлеринде шулай калималаны танглаган (маънасы): «Адамлагъа бакъган якъда рагъмулу бол, олагъа яхшы ишлер этмекни буюр ва авамлагъа арт бер» (сура «Аль-Араф», аят 199).

10. Булай айтылган: «Яхшы кылыкъ – шо сени юрегинг ят болувну гьалында болмакъдыр». Башгъа сьзлер булан айтгъанда, адамланы арасында болмакъ, тек юрегингни янгыз Кьудратны Еси Аллагъга байлавлу эт.

11. Булай айтылган: «Яхшы кылыкъ – шо адамланы ягъындан этилеген кьайсы гьонкълалыкългъа да чыдамлы янашыв, олай да Кьудратны Еси язгъанлагъа ириялы кюйде гьеч кьарсаламайлы ва гьалекмейли рази болув».

12. Булай айтылган: «Яман кылыкъ адамны юрегин кыйыкълсыта, неге тьогюл, озьюню мурадындан кьайры башгъа затны чыйдырмай...»

13. Булай айтылган: «Яман кылыкъланы белгиси – башгъа адамланы кемчиликлерин эс этивге бажарывлукъ».

Яхшы кылыкъланы алакатларыны мисаллары

Бизин муьмин ата-бабаларыбыздан, бизге кеп санавда гьайран хабарлар этишген. Бир тайпалар учун шолар бош ойлар йимик гьорюне ярай, амма шексиз кюйде, – шолар гъакъ герти хабарлар. Муьминлер Кьудратны Еси Аллагъга тьошюновню даражасына этишген ва шону яхшылыкълыгъындан озьлени кылыкъларын яхшылашдырган.

1. Абдулагъ ибн Умар, эгер кьулу тьозевлю намаз кылса, ону азат эте болган. Кьулар озьлени есини яхшы кылыкъланы гъакъында билгенде, олар атив ва халкъ гьереген кюйде намаз кылма башлагъан. Тек, Абдулагъ сужда кылывда яхшы устьюнлюкге этеген бары да кьулланы азат эте болган. Бир керен Ибн Умаргъа шону оьпкелегенлер, ва ол: «Эгер кимесе бирев мени Аллагъны динине

тиеген якъда алдатса, мен алданма гьазирмен», – деген.

2. Ахнаф бин Кьайс бек юваш ва яхшы кылыкълы адам болган. Араплар ону макъталган кылыкълары ва лайыкълы якълары саялы уьлгюге сала.

Ахнаф бин Кьайсгъа: «Яхшы кылыкълалагъа сиз кимден уйренгенсиз?» – деп сорагъанда, ол: «Кьайс ибн Асим ан-Накриден», – деп жавап берген. Шо заман огъар: «Ибн Асим ан-Накри яхшы кылыкъланы кьайсы даражасында болган?» – деп сорагъанда, Ахнаф: «Бир гезик Кьайсны кьаравашы эти булангъы шампурну гелтирме суйген, тек шампур бек исси болган ва, кьаравашны кьолундан сыпкырылып, ибн Асимни яшыны устьюне тьоше, шо да яшгъа ажжал гелтире. Кьараваш абдырап, не этегенин билмей, Кьайс ибн Асим ан-Накри огъар: «Кьоркъма, сагъа кьоркъунчул зат екъ, мен сени Аллагъ учун азат этгенмен», – деген.

3. Яшлар уллу муьмин Увайс аль-

Каранини гьерегенде, огъар ташлар ата болган. Муьмин буса олагъа: «Эгер магъа ташлар атмаса ярамай буса, олар мени аякъларымны яраламасын учун, увакъларын сама атыгъыз. Неге тьогюл, мен эретуруп намаз кылма болмажакъман», – деген.

4. Бир гезик кимесе бирев Ахнаф ибн Кьайсны арты булан юрюй ва огъар айып эте. Озью яшайган кварталгъа этишгенде, Ахнаф ибн Кьайс токътай ва: «Гьей, улан, эгер сени магъа айтаган дагъы затынг бар буса, барысын да айт, дагъы егъесе, бу кварталда яшавлукъ этеген бир-бир авлиялар, сени сьгюшювюнгню эшитип, сагъа зарал этме бола», – деген.

5. Айтылган кюйде, бир керене муьминлени елбашчысы Али ибн Абу Талиб кьуллукъчусун чакъыра, тек ол сес бермей. Ол дагъы да, дагъы да чакъыра. Шо заман Али кьуллукъчусуну устьюне озью бара ва, ол ятагъанны гьерюп, булай сорай: «Сен мен кычырагъанны эшитмеймисен дагъы?» Кьуллукъчусу огъар: «Сен мени такъсырламажакъгъа мекенли инанып, сени устьюнге гелме эринген эдим», – деп жавап бере. Шо заман огъар: «Бар, мен сени Кьудратны Еси Аллагъ учун азат этемен», – деген.

6. Айтылган кюйде, бир гезик Мануф аль Курхи Кьуръанын ва опуракъларын бир ягъагъа салып, намаз жувунмакъ учун Тигр деген озьенни ягъасында токътай. Шо заман о ерге кимесе бир кьатын геле ва Маруф аль-Курхини Кьуръанын ва опуракъларын алып гете. Ол шо тиштайпа-

ны артындан, этише ва огъар: «Гьей, кьызардашым, мен Маруфман ва мен сени гьеч айыпламайман. Сени Кьуръан охуп болагъан уланынг бармы?» – деп сорай. О кьатын екъну айта. Шо заман Маруф: «Балики, сени Кьуръан охуп болагъан эринг бардыр?» – деп сорай. О кьатын шолар эри екъну да билдире, Мануф: «Буса магъа Кьуръанны кьайтар, опуракъларымны озьюнге кьойма боласан», – деп тилей.

7. Бир керен шайх Абу Абдурагъман ас-Сальмини уьюне уручулар гире ва алып болагъан бары да затны алып гете. Айтылган кюйде, ол озьюню кьурдашына булай хабарлагъан: «Бир гезик мен базаргъа баргъанда, мени урланган плашымны гьрдюм. Ва мен шо якъгъа кьарамас учун бетимни буруп кьойдум».

8. Бир керен Малик ибн Динарны кьатыны, огъар сьгюше туруп: «Гьей сен, гьермемиш учун яхшы ишлер этивню!» – дей. Малик огъар: «Гьей, тиштайпа, сен магъа лап кыйышагъ-

ныма гьекюнгенмен, шо саялы кьайтып кьал», – деген сьзлени эшитген. Абу Усман кьайтып гетген. Ва шайх озьюню уьюню кьапу алдына этише турагъанда, озьюн кьонакъ этмекни гери ургъан адам, арты булан гелип: «Гьей шайх айтган сьзлериме бек гьекюнгенмен», – деп, озьюнден гечмекни тилеген. Сонг муьмин олагъа дагъы да гелегегин айтган.

Экинчи гезик гелгенде де, шайх озьюн чакъыргъанны уьюню кьапу суну алдында биринчи гезик гелгенде, айтылган сьзлени эшите. Шо адам, бу муьминге байлавлу болуп, уьчюнчю, дьртюнчю гезик де шолар янаша, Абу Усман буса, таби болуп, кьайта-кьайта гелип-гетип турган. Ва янгыз гезиклеге кьонакълыкъланы гери ургъандан сонг, шо адам мюкюр болуп: «Гьей, шайх, мен сени сынама суйген эдим», – дей Абу Усман аль-Хирини макъттай туруп. Шо заман шайх: «Сен мени гьатта итге де болагъан даража учун макътама. Неге тьогюл, итни озьюн чакъыргъанда, лап шолар геле ва гете, сонг буса ону кьувалай», – деген.

12. Башгъа хабарда айтылган кюйде, бир керен Абу Усман тьош вакътиде яллава ел булан бара болган. Ва бирден-эки уйлене бирисини кьалкъласындан муьминни башына леген толган кюлюн тегелер. Ону узатаган кьурдашлары ачувлана ва сьгюшме башлай. Шо заман Абу Усман: «Урушмагъыз! Озьюне от тийишли адамны башына кюл тегюлген деп ачувланма тьошеми дагъы», – деген.

13. Айтылган кюйде, бир керен кимесе бир мюрют Жапар Хан-залагъа кьонакълый геле. Уьню еси мюрютни лайыкълы кюйде кьонакъ этме кьасткълыла, о буса: «Сен, ягъуди болмаган эдинг буса, яхшы адам болажакъ эдинг», – деген. Жапар шо сьзлеге: «Мен кьайсы динни юртегеним сагъа кьуллукъ этивге зарал гелтирмежек. Сен Кьудратны Есинден озьюнге эм тиле, мени учун буса, – тюз елгъа бакъдыривну насигъатын», – деп жавап берген.

Балики, мюрют Жапар, озьюне Аллагъ рази болгъур, ягъуди деп тургъандыр. Ол буса, озьюню саламатлыгълыгъындан огъар озью кьайсы динге кьуллукъ этегенин ачмаган.

14. Айтылган кюйде, дерзи Абдулагъ Хаятгъа отгъа кьуллукъ этегенлени бириси кеп геле болган. Абдулагъ огъар опуракъ тиге, о гиши буса даим ялган дирхамлар булан гъакълаша болган. Бир гезик Абдулагъ тьокенге барма чола тапгъанда, шо адам гезиклеге ялган дирхамлары булан геле. Абдулагъны шакирти ону акъчаларын алмай. Шо заман отгъа кьуллукъ этивчюге герти дирхамлар булан гъакълашма тьоше. Кьайтган сонг Абдулагъ озьюню шакиртине: «Отгъа кьуллукъ этивчюню гелеги кьайда?» – деп сорай. Шакирт болган ишни гъакъланда айта. Шо заман Абдулагъ: «Сен яман иш этгенсен, шо адам узакъ заманны ичинде мени булан ялган дирхамлар булан гъакълашып турду, мен буса, шо акъчалары булан башгъаланы да алдатмасын учун, оланы кьуюгъа ташлап турдум», – деген.

ДАГЪЫСТАННЫ МУФТИСИ ШАЙХ
АГЪМАТ ГЪАЖИ АБДУЛАЕВНИ
«БЛАГОНРАВИЕ ПРАВЕДНИКОВ»
ДЕГЕН КИТАБЫНДАН

– Къатын эринден айрылмагъа боламы?

– Къатын берген айрылывну гючю болмай ва шо айрылыв деп саналмай. Янгъыз бир ёл бар къатынъа айрылыв бермек – шолалыкъыгъа огъар эри ихтияр берсе. Амма шону оз шартлары бар. Шолалыкъны уллу гъакъллы да бар! Ойлашып къарагъыз, къатынланы ихтияры болгъан эди буса, олар нечесе керенлер айрылыв берер эди? Нече де кеп керенлер! Къатынланы гъакъллы сай деп айтмагъа сюегиник туюл. Есибиз эргишилерден эсе оланы башгъа кюйде яратгъанлыкъда, олар гъислени табилинде. Эргишилер башы булан натижа чыгъарагъанда, олар юрегине тынглайлар. Шо саялы, хатири къалгъанда яда гъислери гюч этип йибергенде, артыкъ ойлашмай ва гъакъллына тынгламай, олар алгъасап, айрылыв бермеге болар эди, сонг буса, гъалеклиги тайгъанда гъекюнеме де гъекюнюп. Муна шо саялы Есибиз Аллагъ къатынгишилеге айрылыв бермеге къоймагъаны.

Амма оьрде айтылгъан сёзлер, къатын башы бузукъ эрини къулу, къаравашы демекни англамай. Эгер эри оьзюню борчларын кютмей буса, ону булан яшамагъа бажарылмай буса (гъар къатын оьз эри булан яшамагъа болмай, деп ойлашмагъа бола, тек мунда гъислеге тынгламай, деп ойлашмагъа болмай, деп ойлашмагъа туюшмей, гъакъллыгъа таянмагъа тарыкъ) ол ондан айрылмакъны масъаласын гёттермеге бола, ондан айрылмакъны талап этмеге де ихтиярлы, гъатта имамгъа ерли шо масъаланы этишдирмеге туюшсе де.

Нечик гъасилге гелсе де, къатын инг башлап яхшы кюйде ойлашып къараса, яхшы болур. Гертиден де эри булан бирче яшамагъа дагъы бажарылмаймы яда хатири къалгъанлыкъ оьр алып, ол ондан гетмеге сюеми? Айлана якъда эрге чыкъмагъай къалгъан яда айрылгъан янгъыз, тул къатынгишилер нече де кеп бар ва олар янында эргиши болгъанны сююп, олай-булай, деп айырып турмай, агълю къурмагъа гъасирет.

– Адамны жаны жагъаннемге туюшсе, сонг къачан буса да женнетге чыкъмагъа боламы?

– Жагъаннем – Есибиз Аллагъ адамлардан ва жинлерден болгъан иманы ёкъ яда тынглавсуз болгъан къулларын адилли кюйде такъсыр ва жаза учун яратгъан ери. Пюнагълы бусурманлар, Сорав алынагъан гюн яхшы амалларындан эсе яман ишлери

мизан терезелерде авур тартса, Есибизни адилли гъукмусу булан жагъаннемге йибериле. Онда олар этген гюнагъларыны авурлугъуна гёре къалажакъ. Пюнагъларындан чайылгъан сонг, Яратгъаньыбызны рагъмулугъу булан женнетге гийирилежек.

– Жамиятыбызны пасатлыкъдан ва эдепсизликден нечик сакъламагъа бола экен?

– Гъалиги жамиятыбызны пасатлыкъдан ва эрши ишлерден сакъламагъа болурбуз, эгер гъар ата-ана оьз авлетлерине юреги авруп, оланы гележегине гъайын этсе. Олай демек гъар ата-ана тарбия борчун кютюп, яшларына гиччиден утуп динруть байлыкъланы, англавланы сингдирмекни къастын этмеге тарыкъ. Шолай этилинсе, натижа да гёрмекли болур, Аллагъ буюрса. Уъстевюне, бу масъаланы чечивде биз Пайхаммарны ﷺ шу гъадисине гёре юрюсек, хыйлы осал ишлерден сакъланмагъа болур эдик:

«Сизге гелечилер гелип, дини ва къылыгъы сизин рази къалдырагъан улан саялы тилесе, шолай адамгъа къызыгъызын беригиз. Сиз шолай этмесегиз Ер юзюнде питне яйылажакъ» (Тирмизи тапшургъан гъадис). Эгер биз Пайхаммар ﷺ айтгъан шу сёзлени яшавгъа чыгъармагъа болсакъ, жамиятыбызны биябурлукъдан сакъланмагъа боларбуз, менлигибизни сакъларбыз. Шо саялы, ата-ана авлетлеригизни заманында уйлендиригиз, жамиятда эрши ишлер яйылыгъа себеп болмагъыз.

– Оьлюге къылагъан жаназа намазны пеленче бир къардаш гелгенче артгъа салмагъа яраймы яда шо гери уруламы?

– Мугъаммат Абдуллагъ Журдани «Фатгъуль Аллам» деген китабында шо гъакъда булай яза: «Жаназа намаз оьлюню опекуну (валиси) гелгенчене кимесе бирев гелгенче артгъа салынмай. Вали гелгенче деп артгъа салыв яхшы болур, эгер шону геливю узатылмай буса ва сюек бузулмагъа башланмажакъгъа къоркъув ёкъ буса, олай да ол гелгенче токътамаса да ярар деген валиден къаршылыкъгъа шеклик сама

да ёкъ буса. Эгер де бу шартлар ёкъ буса, жаназа намазны вали гелгенче деп къарап турмай, къылалар».

Бир-бир алимлер ойлашагъан кюйде, сюек бузулжакъгъа къоркъув ёкъ буса, юз яда къыркъ адам жыйылгъанча токътаса яхшы, олар да ювукъ заманны ичинде гележек деп къаравуллана буса. Гъадисде айтылагъан кюйде, оьлюге жаназа намазны юз адам къыласа, оланы оьлю учунгъу тилевю къабул этилежек.

– Хас къаламны кёмеги булан Къуръанны адам оьзю уйренмеге бола?

– Гъадисде булай айтылгъан: «Къуръанны ахтаргъан ва шогъар башгъаланы охутгъан адам сизин арагъыздан лап яхшысы» (Аль-Бухари этишдирген). Къуръанны ахтарыв, охув, билив – тынч иш туюл ва шонда билеген муаллим болмаса бажаралымай, неге туюл шо хаталаны тюзелте, тюз ёл булан юрюте. Аллагъны Сыйлы Китабын оьз башына охув буса, гери урула. Къуръанны оьзге-

лер охуйгъангъа тынглав Сыйлы Китапны уйренгенде къолламакъ яхшы бола, тек янгъыз шогъар тынглав булан дазуланмагъа тарыкъ туюл. Къуръан – Есибиз Аллагъны къаламы ва шону уйренивюнде сакъ болмагъа тарыкъ. Тюз охувгъа этишмеге болмаса, шо Къуръанны терс маънасын чыгъармагъа бола. Алимлер айтагъан кюйде, Къуръан охуйгъанлар кеп бар, тек биревлени шо налатлай.

– Инимни къатынына тийсе, намаз жувунгъаны бузуламы?

– Бузула, неге туюл инисини-агъасыны къатыны магърам деп саналагъанланы арасына гирмей. Магърам деп айтыла ювукъ уйленмек гери урула ва шоланы арасына эргиши учун анасы, улланасы, эге-

чиси, къызардашы, къызы, авлетини къызы гире. Олагъа тийсе эргишини намаз жувунгъаны бузулмай, къалгъан гезиклерде буса, бизин мазгъапгъа гёре намаз жувунгъаны бузула, эгер къаркъарасын гёнюне тийсе.

– Оьле турагъан адам жаны чыгъагъан къыйынлы мюгълетде сувсап болагъаны ва ону янына шайтан гелип: «Магъа сужда этсенг, сув берермен», – деп айтагъаны ва шо саялы ажжалы этише турагъангъа сув ичирмеге тарыгъы гертими?

– Дюр, шо герти. Алимлер айтагъан кюйде, оьлюм базарда адамны жаны къыйынлы гьалда къаркъарадан чыгъыгъаны саялы ол бек сувсап бола. Шо гьалда ону янына налатлы шайтан гелип,

сув саялы оьзюне сужда этдирмеге айлана. Шо саялы оьле турагъан адамда сувсаплыкъ гъис этилмей буса, огъар сув бермек яхшы болур, эгер онда сувсаплыкъ гёрюне буса, сув бермеге борч болур.

Рузнама

Май

Гюн лер	Эртенги	Гюн тувув	Тюш	Экинни яссы	Ахшам	Яссы
1	02:54	04:44	11:51	15:44	18:54	20:24
2	02:52	04:43	11:51	15:44	18:55	20:25
4	02:48	04:40	11:50	15:45	18:57	20:27
6	02:44	04:37	11:50	15:46	19:00	20:30
8	02:40	04:35	11:50	15:47	19:02	20:32
10	02:36	04:32	11:50	15:47	19:04	20:34
12	02:33	04:30	11:50	15:48	19:06	20:36
14	02:29	04:28	11:50	15:49	19:08	20:38
16	02:26	04:26	11:50	15:49	19:11	20:41
18	02:22	04:24	11:50	15:50	19:13	20:43
20	02:19	04:22	11:50	15:51	19:15	20:45
22	02:16	04:20	11:50	15:51	19:17	20:47
24	02:13	04:19	11:50	15:52	19:19	20:49
26	02:10	04:17	11:51	15:53	19:20	20:50
28	02:07	04:16	11:51	15:53	19:22	20:52
30	02:05	04:15	11:51	15:54	19:24	20:54

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлавукъ" деген рубрикабызгъа SMS-лер геле. Тюпде шоланы беребиз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: 8928-800-01-97